

VEILEDER

- om turnustjeneste, veiledet praksis og autorisasjon

Innhold

.....	1
Generelt om turnustjeneste for fysioterapeuter	2
Nærmere om turnustjenesten	2
For studenter som har tatt utdanning i Norge	3
For studenter som har tatt utdanning i andre land enn Norge	3
Problemstilling for veiledere og klinikker der praksisen gjennomføres	4
Fysioterapeuter som flytter til Norge	4
ØKONOMISKE FORHOLD FOR TURNUSKANDIDATEN	5
Om lønn	5
Økonomi og ansvar for fysioterapeut som er veileder	6
Praksisperioder for studenter under utdanning (ikke ferdigutdannet)	6
Sjekkliste for søknad via ALTINN om Turnus- eller Praksislisens	7
<i>A. Avklarings- og forberedelsessteg (før innsending)</i>	7
<i>B. Obligatoriske dokumenter (typisk)</i>	8
<i>C. Formkrav til dokumentasjon</i>	8
MAL FOR SØKNADSTEKST (KAN LIMES INN I ALTINN)	8
Tilleggsskriv fra veileder (anbefales)	9
Vanlige variasjoner og fallgruver	9

Generelt om turnustjeneste for fysioterapeuter

Du kan få en god innføring om turnustjeneste i Helsedirektoratets rundskriv [Organisering og gjennomføring av praktisk tjeneste \(turnustjeneste\) for fysioterapeuter](#).

Du kan også lese om hva som generelt gjelder om Turnus for fysioterapeuter på Helsedirektoratets nettsted [HER](#) og gjeldende forskrift om praktisk tjeneste som du finner [HER](#).

Helsedirektoratet har også en side med «Ofte stilte spørsmål – Fysioterapeut» der du også kan finne svar på en del spørsmål om autorisasjon, lisens og praksislisens. Du finner denne siden [HER](#).

På [Helsedirektoratets nettsted om turnus for fysioterapeuter](#) behandles følgende temaer:

1. Studenter som studerer fysioterapi i Norge
2. Søknad om turnuslisens, praksislisens og oppmelding til turnus som fysioterapeut
3. Fysioterapeuter med utdanning fra EU/EØS og utenfor dette området
4. Godkjenning av turnus gjennomført i Norge (bevitnelseskjema)
5. Særplass i turnustjenesten – endringer
6. Endret praksis for dansk utdannede søkere om autorisasjon.

På dette nettstedet finner du også link til «[Søknad om autorisasjon og godkjenning av turnus](#)», som foregår via Altinn.

Nærmere om turnustjenesten

Turnustjenesten er regulert med krav til:

- to tjenestesteder i to sektorer (spesialisthelsetjeneste + kommune)
- varighet (12 måneder totalt)
- veiledning og faglig ansvarslinje
- læringsutbytte/kompetansemål

Formålet med turnustjenesten er å sikre klinisk selvstendighet, pasientsikkerhet og sektorforståelse som grunnlag for tildeling av norsk autorisasjon.

Turnus forutsetter tjenestesteder som er:

1. forhåndsgodkjent av Statsforvalteren
2. tilknyttet godkjent faglig ansvarlig og veileder
3. organisert i henholdsvis spesialist- og kommunehelsetjenesten
4. Privat praksis med avtalehjemmel kan i enkelte tilfeller inngå som del av kommunesektoren, avhengig av Statsforvalterens godkjenning og oppsett, men kan ikke erstatte tjeneste i spesialisthelsetjenesten.

Turnustjenesten skal gi kandidaten:

1. sektorforståelse og samhandlingskompetanse
2. klinisk selvstendighet under veiledning
3. erfaring med dokumentasjonskrav, pasientforløp og pasientsikkerhet
4. innsikt i lovverk og forvaltningskrav (journalføring, ansvar, samtykke og personvern)
5. erfaring med tverrfaglig samhandling

Dette er læringsutbytter som ligger til grunn for autorisasjon, og som Statsforvalteren fører tilsyn med gjennom godkjenning av praksisstedene.

For studenter som har tatt utdanning i Norge

Fysioterapi-studenter som utdannes i Norge må gjennomføre 1 års turnustjeneste for å få autorisasjon som fysioterapeut. Dette er ikke en del av utdanningen, men et krav for å bli autorisert.

Når du har studert og bestått 3-årig bachelorgrad i fysioterapi ved en norsk høyskole/universitet vil utdanningsinstitusjonen søke om turnuslisens på dine vegne ved hjelp av Innmeldingslister i Altinn.

Turnustjenesten skal ha en varighet på 1 år, og teller først fra den datoen man har fått turnuslisens. Dersom du har startet opp turnustjenesten før du fikk innvilget turnuslisens må du orientere din arbeidsgiver (turnusstedet) tidlig slik at en forlengelse av turnusperioden kan planlegges i god tid så kravet om 1 helt år oppfylles..

Turnuslisensen er gyldig fra den er innvilget og 2 måneder etter endt turnustjeneste. I utgangspunktet utstedes turnuslisenser automatisk for norskutdannede søkere og for andre søkere som har blitt meldt opp til norsk turnustjeneste.

Hvis du ikke har mottatt turnuslisens før du begynner i turnus, må du søke manuelt. I søknaden må du legge ved bekreftelse på at du har blitt tildelt turnusplass og informasjon om hvor du skal være i turnus, slik at du har lisens fra oppstarten av denne tjenesten.

Søknad om turnuslisens foregår via Altinn, du må da velge yrket fysioterapeut i Altinn og bruke alternativet "turnuslisens".

For studenter som har tatt utdanning i andre land enn Norge

Fysioterapi-studenter som har studert i utlandet og ønsker norsk autorisasjon må sende søknad til Helsedirektoratet som vil vurdere utdanningen, og gi deg et vedtak om godkjenning, eller at du må gjennomføre veiledet praksis før du kan søke om autorisasjon. Man kan da finne en praksisplass selv, eller søke om turnustjeneste gjennom Statsforvalteren. Har du søkt om turnustjeneste vil du få tildelt turnusplass og deretter turnuslisens for perioden du skal gjøre tjeneste.

Velger man å finne arbeidsgiver/praksisplass selv, må man søke om praksislisens (hos Helsedirektoratet) som må foreligge før man påbegynner praksisen. Avtale om gjennomføring av praksisen må legges ved i søknad om praksislisens.

Dersom Helsedirektoratet har vurdert at du ikke trenger å gjennomføre en full turnustjeneste vil det spesifisere hva du må gjøre for å få norsk autorisasjon. Du må da søke om praksislisens og skaffe praksisplass på en av følgende måter:

a. Skaffe seg praksis selv ved å kontakte aktuelle arbeidssteder

eller:

b. Gjennomføre 6 måneders veiledet praksis i en ubenyttet halvårs turnusplass i kommunal helse- og omsorgstjeneste eller i spesialisthelsetjenesten. Dette gjelder personer som har fått vedtak fra Helsedirektoratet om å gjennomføre 6 måneders praksis i Norge for å få autorisasjon. Eventuelle ledige halvårs plasser kan benyttes etter at turnusplassene er frigitt av regionansvarlig fylkesmann og etter at ventelistekandidatene har fått tilbud om halvårs plasser.

Helsedirektoratet kan i det enkelte tilfelle gi nærmere informasjon om kravene til veiledet praksis.

De danske fysioterapiutdanningene med en varighet på 3,5 år er å anse som jevn gode med de norske fysioterapiutdanningene inkludert turnustjeneste. Dette innebærer at direktoratet vil gi søkere med dansk fysioterapiutdanning autorisasjon uten krav om at de først må gjennomføre en praksisperiode i Norge.

Veiledet praksis som del av utenlandsk utdanning (turnus)

Enkelte utdanningsforløp som kan gjennomføres omfatter 1 års utdanning ved norsk høyskole (eks. **Oslo Nye Høyskole – ONH**), deretter 2 års studier ved Saxion University som avsluttes med et års obligatorisk tjeneste, i form av veiledet praksis som kan tas i Norge, Nederland eller et annet land.

Praksisåret gir en uttelling på 60 studiepoeng, slik at studiet samlet utgjør 240 studiepoeng. Praksisåret kan gjennomføres i Norge, Nederland eller i et annet land.

Studentene velger selv praksissted, og skal ha en kvalifisert veileder ved praksisplassen som er faglig ansvarlig for studenten i perioden. Praksisstedet må godkjennes av Saxion, som også følger opp studentene gjennom hele året. Studentene har ikke krav på lønn i denne perioden. Dette praksisåret er dermed ikke å anse som turnustjeneste, og kan ikke organiseres innenfor ordningen med turnuslisens.

Etter fullført og godkjent praksisår søker studentene om norsk autorisasjon som fysioterapeut hos Helsedirektoratet. For kandidater som har fullført dette utdanningsløpet, blir det ikke stilt krav om ytterligere veiledet tjeneste utover praksisåret som inngår i studiet, og vanlig praksis er at Helsedirektoratet fatter vedtak om innvilgelse av autorisasjon.

Problemstilling for veiledere og klinikker der praksisen gjennomføres

Siden studenten ikke har turnus- eller praksislisens kan det være vanskelig å få praksis ved klinikker på grunn av at en student uten lisens ikke kan behandle pasienter selvstendig, og heller ikke har noen forsikring for yrkesskade eller pasientskade. Dette må avklares nærmere med ONH eller Saxion University.

Fysioterapeuter som flytter til Norge

Fysioterapeut som er utdannet i utlandet og har arbeidserfaring derfra som ønsker å jobbe i Norge, må man sende søknad om autorisasjon til Helsedirektoratet. Helsedirektoratet vil da vurdere utdanningen og praksisen og på grunnlag av dette enten utstede autorisasjon, eller agi avslag med et eventuelt pålegg om å gjennomføre veiledet praksis av et nærmere definert omfang.

Her er en liste over fremgangsmåten når det skal søkes om norsk autorisasjon:

1. Søke om norsk autorisasjon som fysioterapeut hos Helsedirektoratet på grunnlag av den utenlandske utdanningen/autorisasjonen og evt. arbeidserfaring. Helsedirektoratet vil da fatte vedtak om hva som du må gjennomføre av praksis for å få norsk autorisasjon.
2. Dersom Helsedirektoratet vedtak innebærer at du må ha veiledet praksis søkes om turnusplass via Statsforvalteren eller man kan selv skaffe praksisplass i tråd med vedtaket i Helsedirektoratet.

3. Når praksisplass er funnet må det søkes turnus- eller praksislisens hos Helsedirektoratet.
4. Heretter kan du gjennomføre turnus- eller veiledet praksistjenesten slik Helsedirektoratet har bestemt i sitt vedtak, og få denne godkjent.

ØKONOMISKE FORHOLD FOR TURNUSKANDIDATEN

Om lønn

Turnuskandidaten mottar lønn fra turnusstedet som enten er i spesialisthelsetjenesten eller i kommunehelsetjenesten. Det må da opprettes et ansettelsesforhold med arbeidsstedet som kan være et sykehus eller kommunen.

Fra Helsedirektoratets [Rundskriv IS -1/2018](#) side 11 hitsettes:

«Turnusstedet har arbeidsgiveransvaret for turnusfysioterapeutene som er midlertidig ansatt og mottar fast lønn. Arbeidslivets lovgiving og tariffestede bestemmelser, herunder lønns- og arbeidsvilkår, gjelder for turnusfysioterapeuter. Turnusfysioterapeuten skal følge vanlig arbeidstid for fysioterapeutene på tjenestestedet. Turnusfysioterapeutene kan delta i behandling av pasienter eller annen fysioterapivirksomhet utenom ordinær arbeidstid i tjenestestedets regi, dersom vilkåret om veiledning og supervisjon kan oppfylles. Det er ikke anledning til selvstendig næringsvirksomhet som fysioterapeut i turnusåret.»

Turnusfysioterapeuter i kommunal helse- og omsorgstjeneste skal være ansatt av kommunen, selv om den som er veileder for turnusfysioterapeuten er privatpraktiserende og turnustjenesten delvis blir utført ved et fysikalsk institutt.

Kommunen mottar fastlønnstilskudd for turnusfysioterapeutstillingen slik som for andre fastlønnstillinger for fysioterapeuter, jf. [forskrift av 25. mai 2001 nr. 542 om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunens utgifter til fysioterapitjenesten](#).

Fastlønnstilskuddet fastsettes av Helse- og omsorgsdepartementet og skal dekke en del av kommunens lønnsutgifter til ansatte fysioterapeuter. Det skal derfor ikke sendes regning til HELFO <https://helfo.no/> for behandling som turnusfysioterapeutene utfører.

Turnuskandidaten kan utføre oppgaver som avlaster behovet i der vedkommende har tjeneste, og kan på denne måten til dels erstatte ansatte eller avlaste disse. Det er derfor rimelig at det også utbetales en viss lønn til kandidaten.

Veiledet praksis som ikke er formidlet gjennom statsforvalteren

Dersom det dreier seg om veiledet praksis der kandidaten selv har funnet et praksissted må lønn avtales mellom kandidaten og praksisstedet. Her menes med praksissted et foretak som har en organisering der vedkommende kan få et ansettelsesforhold. Det kan eksempelvis være en offentlig eller privat rehabiliteringsinstitusjon, sykehjem eller liknende. Kandidatens virksomhet er da institusjonens ansvar.

Dersom kandidaten har praksis hos en fysioterapeut med avtale der praksisplassen ikke er formidlet gjennom kommunen blir det mer problematisk å sikre inntekt til kandidaten. En fysioterapeut med avtale vil normalt ikke få noen økt inntekt eller avlastning på bakgrunn av kandidatens arbeidsinnsats, kandidaten kan om vedkommende har lisens bare utløse

egenandeler som betales av pasienten og som veilederen sender inn oppgave til HELFO om. I slike tilfeller må kandidaten som oftest jobbe gratis i den tiden praksisen varer.

De gjeldende ansvarsforhold og økonomien ved veiledet praksis hos fysioterapeut med avtale behandles i neste avsnitt.

Økonomi og ansvar for fysioterapeut som er veileder

Uansett om kandidaten gjennomfører ordinær turnustjeneste eller veiledet praksis etter vedtak fra Helsedirektoratet, medfører dette en del forpliktelser for fysioterapeuten. Det skal tilrettelegges for det faglige innholdet i turnustjenesten (pasienttyper og administrasjon), veiledning og supervisjon i behandlingsoppleggene, bedømmelse av kandidaten og rapportering om dette. Samtidig må det sørges for at kandidaten har tilgang til lokaler og utstyr som er relevante. Til dette kreves både bruk av tid og ressurser på instituttet.

Det er imidlertid ingen bestemmelser som regulerer noen godtgjøring til fysioterapeuten for den tidsbruken som medgår, og kostnaden for de ressursene som må stilles til disposisjon for kandidaten, bortsett fra at fysioterapeut med avtale kan kreve inn og beholde de egenandelene turnuskandidaten utløser, jf. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester, kapittel 3. Se den aktuelle forskriften [HER](#): Det er T-takstene (egenandeler) som da gjelder, og som sendes til oppgjør hos HELFO av veilederen. Se også merknad T1 i [takstforskriften](#).

Denne kompensasjonen vil ikke dekke tidsbruk og kostnader, og PFF etterlyser at det innføres en fastsatt kompensasjon for dette arbeidet, enten som et tillegg til driftstilskuddet eller via takstsystemet avhengig av hvem som bør betale disse utgiftene. Med dagens takster (2025-26) er egenandelskompensasjonen ca. kr. 400 pr. klokke time som kandidaten jobber med pasienter.

Det er heller ikke i alle tilfeller avklart om kandidatens ansvar for behandlingen er dekket inn ved at det er tegnet forsikring hos NPE for denne virksomheten. Dette er tilfellet om kandidaten er i et ordinært turnusforløp tildelt av Statsforvalteren og dermed ansatt i kommunen.

Dersom kandidaten selv har funnet praksisstedet han/hun ingen forsikring som vil dekke en eventuell pasientskade. Dersom kandidaten jobber på grunnlag av en praksislisens hos en veileder kan vedkommende tegne en forsikring som privat helsepersonell på grunnlag av den tildelte lisensen og det tildelte HPR-nummeret. NPE skriver følgende om pasientskadeforsikring:

Veiledet praksis/turnus

Fysioterapeuter i turnus og autoriserte fysioterapeuter, som er i veiledet praksis under videreutdanning, skal ikke betale tilskudd til NPE.

Dette regnes som offentlig helsetjeneste og finansieres av det offentlige.

Merk! Studenter som jobber selvstendig ved siden av veiledet praksis eller turnus, har selv melde- og tilskuddsplikt for den delen det ytes privat helsetjeneste.

Praksisperioder for studenter under utdanning (ikke ferdigutdannet)

Studenter i grunnutdanningen har som et ledd i undervisningen praksisperioder ved forskjellige arenaer for utøvelse av fysioterapi, blant annet også klinikker for fysioterapi. Dette organiseres typisk gjennom et samarbeid mellom utdanningsinstitusjonen og praksisstedet, der det stilles krav til innhold i praksisperioden, varighet, veiledning/supervisjon og godtgjørelse for dette.

Veilederen må blant annet delta på kurs der rammene for veiledningen presenteres.

Studenten vil i en slik situasjon arbeide under veiledning av norsk autorisert fysioterapeut som en del av studieplanen, og ikke ha noen lisens. Videre vil det være krav fra

utdanningsinstitusjonene om forsikring, ansvar, arbeidsavtale etc. Dette må avklares med utdanningsinstitusjonen.

Når veiledningen foregår hos fysioterapeut som jobber med avtale vil det vanligvis ikke være tilrettelagt for at det kan opprettes et ansettelsesforhold for studenten, slik at kravet om yrkesskadeforsikring, arbeidsavtale og ansvarsforhold vedr. de oppgavene studenten ivaretar ikke kan ivaretas på en tilfredsstillende måte.

PFF vil søke dette oppklart hos Helsedirektoratet og studiestedene.

Når det ikke foreligger lisens, gjelder følgende:

- o Arbeidet må organiseres som observasjon/assistert opplæring, ikke som pasientbehandling.
- o Pasientkontakt kan da kun innebære praktiske oppgaver uten selvstendige helsepersonellhandlinger, typisk i rollen «assistent».
- o All klinisk vurdering, tiltak, dokumentasjon og kommunikasjon må utføres av autorisert fysioterapeut (veilederen).

Uten autorisasjon eller lisens kan vedkommende ikke:

- o føre journal som ansvarlig behandler
- o signere for egne vurderinger eller tiltak
- o fakturere Helfo/takster
- o opptre selvstendig overfor pasient eller henviser
- o bruke den beskyttede tittelen «fysioterapeut»

Økonomi og kontrakt

- o Tilpass kontrakt til rollen: assistent
- o Ikke inngå avtale om inntjening basert på pasienttakster hvis ikke lisens gir grunnlag for selvstendig inntekt
- o Ved avtalt praksis uten lønn må arbeidsrettslige sider vurderes (ikke gratis arbeidskraft i realiteten)

Sjekkliste for søknad via ALTINN om Turnus- eller Praksislisens

A. Avklarings- og forberedelsessteg (før innsending)

Før søknad bør søker avklare:

- Hvilken type lisens det søkes om:
  - o Turnuslisens (del av norsk turnustjeneste)
  - o Praksislisens (pålagt veiledet praksis utenfor turnus)
- Hvor praksisen skal gjennomføres
- Hvor lenge perioden skal vare
- Hvilken veileder som skal ha ansvar (navn + autorisasjonsnr.)
- At praksisplassen aksepterer og kjenner ansvarsforhold
- Forsikring (ansvar + pasientsikkerhet) avklart med praksissted
- At språkkrav kan dokumenteres (typisk B2-nivå)
- Godkjente og korrekt oversatte dokumenter tilgjengelig

B. Obligatoriske dokumenter (typisk)

Helsedirektoratet ber normalt om følgende:

1. **Vitnemål** for fullført fysioterapiutdanning
  - Hvis utdanningen ikke er fullført: dokumentasjon på studieprogresjon og at praksisen er en del av studieplanen (kun studieintegreert praksis)
2. **Karakterutskrift / Diploma Supplement**
3. **Offisiell fagplan / learning outcomes** for utdanningen
4. **Bekreftet identifikasjon** (pass)
5. **Språkkrav norsk** (B2 eller dokumentasjon på norsk/svensk/dansk)
6. **Bekreftelse fra praksissted** som minimum inneholder:
  - praksissted (navn, adresse, org.nr.)
  - ansvarlig veileder (navn, autorisasjonsnr., stilling)
  - tidsrom for praksis
  - pasientkontakt ja/nei
  - enhetens faglige rammer
7. **Bekreftelse på forsvarlig veiledning og faglig ansvar**
  - gjerne egen erklæring fra veileder
8. **Eventuelle vurderingsvedtak fra Helsedirektoratet**
  - f.eks. at kandidaten er pålagt praksis før autorisasjon
9. **Autorisasjon i annet land** (hvis aktuelt)
10. **Dokumentasjon på forsikring** (hvis etterspurt av praksissted/kommune)

C. Formkrav til dokumentasjon

- Oversettelser skal være utført av autorisert translatør dersom originalt ikke foreligger på norsk/svensk/dansk/engelsk
- Alle dokumenter skal være **bekreftet** (ikke egenpåtegnede kopier)
- PDF-format foretrekkes

MAL FOR SØKNADSTEKST (KAN LIMES INN I ALTINN)

Denne malen fungerer som forslag til struktur for selve fritekstfeltet i Altinn-søknaden.

---

1. Formål med søknaden

Jeg søker om [turnuslisens/praksislisens] for å gjennomføre [turnustjeneste/veiledet praksis] i fysioterapi som pålagt av Helsedirektoratet i forbindelse med søknad om norsk autorisasjon.

2. Utdanningsgrunnlag

Jeg har fullført fysioterapiutdanning ved [institusjon + land] og dokumenterer dette med vedlagte vitnemål, karakterutskrift og fagplan.

3. Begrunnelse for lisensbehov

For å kunne utøve pasientrettet klinisk virksomhet under veiledning kreves midlertidig lisens, i tråd med helsepersonelloven og Helsedirektoratets praksis for kandidater utdannet i utlandet.

4. Praksissted og veiledning

Praksisen skal gjennomføres ved [navn på praksissted/kommune], i perioden [dato–dato].
Ansvarlig veileder er [navn, tittel, autorisasjonsnummer].

Praksisen omfatter [kort beskrivelse av innhold og pasientkontakt].

Praksissted og veileder bekrefter faglig ansvar, veiledning og forsvarlige rammer.

5. Språkkompetanse

Jeg dokumenterer norskspråklig kompetanse tilsvarende [nivå], jf. vedlagt dokumentasjon.

6. Vedlegg

Vedlagt følger:

- Vitnemål/eksamensdokumentasjon
- Studieplan/fagplan
- Språkbekreftelse
- Bekreftelse fra praksissted
- Bekreftelse fra veileder
- Dokumentasjon på forsikring (dersom etterspurt)
- Passkopi
- Eventuelt tidligere vedtak fra Helsedirektoratet

7. Kontaktinformasjon

[Navn, adresse, telefon, e-post]

Tilleggsskriv fra veileder (anbefales)

Mange direktorats-saker flyter raskere når veileder legger ved et eget kort skriv. Anbefalt innhold:

- bekreftelse på ansvarlig veiledning
  - bekreftelse på at praksisen er innenfor faglig forsvarlige rammer
  - avklart pasientkontakt
  - avklart hvilke faglige standarder som følges
  - ansvarlinje (veileder rapporterer til helsefaglig leder, kommune etc.)
-

Vanlige variasjoner og fallgruver

A. Språkkrav forsinker mange saker

Manglende B2-dokumentasjon er vanlig flaskehals.

B. Manglende kobling til direktoratets vedtak

For kandidater som er pålagt praksis må vedtaket legges ved og refereres til.

C. Studentstatus vs kandidatstatus

Studieintegret praksis og turnus eller veiledet praksis behandles ulikt.
